

25.1.2008

Dnro 2639/2/07

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Liisa Nieminen

PIHKAPUISTON ARVIOINTI- JA VASTAANOTTOYKSIKÖN SOPIVUUS SIJAISHUOLLON JÄRJESTÄMISEEN

Otin omasta aloitteestani tutkittavaksi Hufvudstadsbladetissa 16. ja 17. elokuuta 2007 julkaistujen artikkelien perusteella Helsingin kaupungin Herttoniemessä (Kirvesmiehenkatu 2) sijaitsevan Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön sopivuuden työpaikaksi ja huostaanotettujen lasten sijoituspaikaksi.

Selvitys

Pyysin asiasta Helsingin kaupungin sosiaaliviraston lausunnon. Sosiaalivirasto esitti 10.10.2007 päivätyssä lausunnossaan seuraavaa.

Sosiaalivirasto totesi lausuntonsa aluksi, että oikeusasiamiehen selvitys- ja lausuntopyyntö ei koske Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikössä annettavan hoidon ja huollon sisältöä. Kysymys on yksinomaan niistä puitteista, missä hoitoa ja huoltoa huostaanotetuille tai kiireellisesti huostaanotetuille lapsille järjestetään.

Sosiaaliviraston lausunnossa tuotiin esiin, että lastensuojelulaissa ei ole asetettu palvelutoiminnalle erityisiä laatuedellytyksiä. Tällaisia laatuedellytyksiä on sen sijaan asetettu yksityisille sosiaalipalvelua antaville yksiköille. Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain 3 §:n mukaan sosiaalipalvelua antavan yksikön tulee olla terveydellisiltä tai muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle sopivia. Toimintayksikössä tulee saman säännöksen mukaan olla riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Vaikka laki ei koskekaan kunnan ja valtion laitoksia, on selvää, että samat laatuedellytykset on huomioitava myös kunnallisissa laitoksissa. Sosiaaliviraston mielestä Pihkapuiston tilat eivät kuitenkaan täytä kaikilta osin edellä kuvattuja laatuedellytyksiä.

Sosiaaliviraston lausunnon liitteenä olevassa viraston lapsiperheiden palvelujen vastuualueen 20.9.2007 päivätyssä selvityksessä kuvattiin niitä toimia, joita vastuualue on tehnyt Pihkapuistossa. Tiloja on pyritty korjaamaan välttämättömiltä osin. Työterveyshuollon kanssa on ollut jatkuva seuranta- ja keskusteluyhteys, ja suurimpiin ongelmiin on pyritty puuttumaan välittömästi.

Sosiaaliviraston selvityksestä käy ilmi, että Pihkapuiston tiloihin oli tehty työsuojelutarkastus 9.9.2003. Silloin laaditussa raportissa ehdotettiin uusien

tilojen etsimistä pikaisesti, jotta työntekijöille voitaisiin taata terveelliset ja turvalliset työskentelyolosuhteet.

Sosiaaliviraston lausunnossa tuotiin esiin, että kaupungin tarkoituksena on, että Pihkapuiston nykyinen toiminta siirrettäisiin vuonna 2011 Lapinlahden sairaalaan. Kaupunginhallituksen tehtyä asiasta päätöksen keväällä 2007 sosiaalivirasto ryhtyi välittömästi etsimään korvaavia, väliaikaisia tiloja laitokselle. Vuokranantajat ovat tarjonneet sosiaalivirastolle useita mahdollisesti sopivia tiloja, joiden soveltavuutta parhaillaan tutkitaan ja arvioidaan.

Sosiaaliviraston mukaan päätökset korvaavista tiloista voidaan tehdä pikaisesti, mikäli löydettävien tilojen katsotaan soveltuvan lasten sijaishuollon järjestämiseen.

Sosiaalivirasto lupasi ilmoittaa välittömästi eduskunnan oikeusasiamiehelle, kun korvaavat tilat löydetään ja myös sen, millä aikataululla nykyinen Pihkapuiston toiminta voidaan siirtää niihin.

Tutustumiskäynti

Oikeusasiamiehensihteerit Liisa Nieminen ja Pirkko Äijälä-Roudasmaa sekä tarkastaja Kari Huttunen tutustuivat laitoksen tiloihin 13.11.2007. Paikalla olivat Pihkapuiston edustajina johtaja Ari Lehtonen ja vastaanottopäällikkö Anita Lindfors. Sovittaessa tutustumiskäynnistä puhelimitse Lehtosen kanssa 7.11.2007 kävi ilmi, että laitos on suljettu ja lapset on siirretty muualle. Tähän päädyttiin Lehtosen mukaan sen takia, että työntekijöillä esiintyi vuoden 2007 kesällä ja syksyllä aiempaa enemmän erilaisia homeesta yms. johtuvia oireita. Lasten asiakaskertomuksista kävi ilmi, että heilläkin oli vastaavia ongelmia.

Tutustumiskäynnin aikana tuli esiin, että rakennus oli kärsinyt vesivahingoista sateiden aikana ja pohjakerros oli jouduttu poistamaan käytöstä noin vuosi sitten. Pohjakerroksessa sijaitti muun muassa laitoksen kuntosali.

Tutustumiskäynnillä kävi ilmi, että osa lapsista oli siirretty Pihkapuiston toiseen yksikköön Malminkartanoon, osa Tutka-asemalle Kallioon ja osa oli kotiutettu suunnitelmien mukaan. Toimintaa on jatkettu uusissa tilapäisissä tiloissa Maiju Lassilan tiellä Pohjois-Haagassa siellä aiemmin sijainneen nuorisokodin siirryttyä Pukinmäkeen. Muuton yhteydessä jouduttiin kuitenkin supistamaan hoitopaikkoja kolmella, mitä pidettiin puutteena. Nykyinen järjestely on kuitenkin tilapäinen, ja tavoitteena on uusien tilojen saaminen Malminkartanosta yksityisen vuokranantajan tiloista, joihin sosiaalivirastolla on useamman vuoden vuokrasopimus.

Käytettävissäni ovat olleet myös Helsingin kaupungin sosiaaliviraston Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön sulkemista koskevat päätökset. Lasten sijaishuollon päällikkö Pirjo Rissanen oli päättänyt 12.10.2007, että Pihkapuiston Vega-osasto pidetään suljettuna 15.10.2007–11.11.2007. Sitä perusteltiin toimitilan rakenne- ja kosteusvaurioilla, joiden oli todettu lääketieteellisissä tutkimuksissa aiheuttaneen sellaisia altistumisia ja oireita, joiden perusteella toimitilassa työskentely oli osoittautumassa mahdottomaksi.

Rissanen oli päättänyt vastaavasti myös Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön Capella-osaston sulkemisesta määräajaksi 19.10.2007–29.10.2007. Perusteet olivat samat kuin Vega-osaston kohdalla.

Sosiaalivirastosta perhepalvelujohtaja Raili Metsälältä 10.1.2008 saadun tiedon mukaan Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön toiminta on siirretty 11.11.2007 toisiin tiloihin, Malminkartanoon osoitteeseen Pihkatie 5 ja Pohjois-Haagaan.

Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön huono tila oli myös Helsingin kaupunginvaltuuston tiedossa, sillä 14.6.2007 pidetyssä valtuuston kokouksessa sosiaali- ja terveystoimesta vastaava apulaiskaupunginjohtaja Paula Kokkonen vastasi valtuutettu Paavo Arhinmäen asiasta tekemään kysymykseen. Asiasta syntyi tuolloin vilkas keskustelu.

Johtopäätös

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 4 §:n mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Mielestäni edellä mainitut vaatimukset eivät toteutuneet kaikilta osin Pihkapuistoon sijoitettujen lasten suhteen Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön tilojen huonon kunnan vuoksi.

Kiinnitän tässä yhteydessä huomiota myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 20 artiklaan, jonka mukaan lapsella joka on tilapäisesti tai pysyvästi vailla perheen turvaa tai jonka edun mukaista ei ole antaa hänen pysyä perhepiirissä, on oikeus valtion antamaan erityiseen suojeluun ja tukeen.

Työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Saman lain 27 §:n mukaan työssä, johon liittyy ilmeinen väkivallan uhka, työ ja työolosuhteet on järjestettävä siten, että väkivallan uhka ja väkivaltilanteet ehkäistään mahdollisuuksien mukaan ennakolta. Tällöin työpaikalla on oltava väkivallan torjumiseen tai rajoittamiseen tarvittavat asianmukaiset turvallisuusjärjestelyt tai -laitteet sekä mahdollisuus avun hälyttämiseen. Edellä mainitusta vuonna 2003 laaditusta työsuojelutarkastuksen asiakirjasta käy ilmi, että Pihkapuisto ei täyttänyt lain vaatimuksia myöskään näiltä osin, mitä näkemystä tukivat myös kanslian esittelijöiden havainnot heidän käynnillään Pihkapuistoon.

Saamani selvityksen ja kanslian esittelijöiden tekemien havaintojen perusteella päädyn siihen johtopäätökseen, että Helsingin kaupungin olisi tullut ryhtyä jo aiemmin toimenpiteisiin Pihkapuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön toiminnan siirtämiseksi tiloihin, jotka täyttävät paremmin sekä työsuojelun että lastensuojelun vaatimukset. Käsitykseni mukaan viimeistään siinä vaiheessa, kun rakennuksen alakerta jouduttiin sulkemaan vesivahinkojen vuoksi, olisi lapset tulleet siirtää näistä tiloista muualle.

Pihkupuiston Herttoniemen yksikön toiminnan lopettamisen vuoksi asia ei anna tässä vaiheessa aihetta muihin toimenpiteisiin. Pyydän kuitenkin sosiaalivirastoa ilmoittamaan 30.6.2008 mennessä pysyvistä tiloista, joilla Pihkupuiston arviointi- ja vastaanottoyksikön tilat on korvattu.